

els
llibres
d'Isabel

Isabel-Clara
Simó

La vida
sense ell

bromera

Alcoi, 3 d'abril

T'imagines la vida sense ell? M'ho dic de dia i m'ho dic de nit. I fantasiege: així seria l'esmorzar, així la faena, així el dinar, així l'eixida al cine, així criaria el Mateu, així dormiria, això menjaria, aquesta gent veuria, així em vestiria. T'imagines la vida sense ell? S'ha acabat la por, s'ha acabat patir, s'ha acabat suportar la vida. La viuria, la vida, com fa tothom.

O no ho fa així tothom? Són així, com jo, totes les dones? Totes aguanten, i s'ho callen, i ho amaguen? No: segur que no. Conec massa dones per imaginar que totes passen un infern a casa. Algunes sí, segur. I algunes, pitjor i tot que jo: les maten. També a d'altres les criden així, amb aquell crit imperiós amb què em criden a mi: «Merceeé», que vol dir, ara mateix, i ara sabràs qui sóc jo. Mira què has fet, o què has deixat de fer. Corre, Mercé, corre! Et criden!

T'imagines la vida sense ell, Mercé? Te la imagines? Entrar i eixir, fer les festes que vulgues al xiquet, anar al cine –m'agrada tant, el cine!–... Sí, sí que me la imagine. Massa i tot me la imagine: de dia i de nit. Quan sóc al llit i sent que ronca, quan li olore la pudor que fa sota les aixelles, quan he d'ajupir-me a tallar-li les ungles dels peus i em fa un fàstic insuportable, quan em fa crits perquè el xiquet plora, quan em repta, assenyalant-se

el rellotge, fent colpets sobre el vidre de l'esfera: mira, mira quina hora és! Què has estat fent fins ara?

Quima diu, deixa'l, Mercé, no pots continuar així. Desgraciada, si ella sent campanes i no sap d'on! Li he contat tan poc de la meua vida de debò! Deixar-lo? Em buscaria, i em mataria. I em prendria el xiquet, tot i que sé que li fa nosa, que li té enveja... Tots els homes tenen enveja dels seus fills quan són bebés? Ricard, sí. Ricard!

És a tot arreu, té sempre la mirada damunt meu. És l'amo. T'imagines la vida sense ell?

CAPÍTOL 1

Quan la mare va morir va deixar 248 rellotges i una confessió d'assassinat.

Em dic Mateu Albatràs i tinc trenta anys. Sóc químic, i, des de fa un mes, el flamant director d'investigacions dels productes farmacèutics Garbí, filial valenciana de la segona empresa més important del món, en aquest ram, amb seu central a Basilea, Suïssa; el polígon està entre Xàtiva i Albaida; anar-hi, cada dia, és un passeig. Sóc llicenciat per València i doctorat per Massachusetts. Estic casat amb Agnès, enginyera electrònica, amb fermes aspiracions a plaça numerària a la Politècnica d'Alcoi i tinc un fill, Carles, de dos anys. La meua dona és preciosa, tossuda i emotiva; jo sóc racional, pacient i ambiciós. Ella m'agrada; jo també li agrada a ella. I a tots dos ens agrada, moltíssim, aquest menut, encantador, que hem tingut.

Agnès no volia tindre fills fins a aconseguir la plaça, però va suspendre les oposicions i es va ensorrar. Jo ho vaig aprofitar per deixar-la prenyada, i ella va arraconar les llàgrimes del fracàs acadèmic per deixar pas a les alegries de la maternitat. Les dones són biologia pura, fins i tot les intel·ligents. Ara, però, torna a haver-hi concurs i està estudiant com una boja. Dissortadament, fins fa molt poc, jo he estat massa embolicat

amb l'empresa per fer-li costat; n'està ressentida i es venja com fan les dones: amb putadetes silencioses i subtils d'aquelles que destaroten. Em sembla que, en part, l'ha ferida que jo haja guanyat a l'empresa, sobretot perquè la rivalitat i la competitivitat són d'un nivell ben diferent que els romanços d'estar per casa de la Universitat, i ella ho sap; d'altra banda, n'està contenta, per mi i pel que significa per a tots dos i per al futur de Carles.

La cursa va començar fa quasi tres anys, just quan ella va quedar prenyada; he sigut, doncs, un marit insuportable i insolidari. Però ara he guanyat i estic decidit a tornar a ser el Mateu d'abans. Si Agnés em deixa ser-ho. I, sobretot, si ella *també* guanya i ens podem recrear, plegats, en nosaltres mateixos.

També ha coincidit amb la malaltia i la mort de la mare. Ella té la família –una família escassa, desdibuixada i indirecta– lluny i jo no tenia ningú més que la mare. Que quede ben clar que l'estimava moltíssim, que aprecie de debò tot el que ha fet per mi i que he sentit la seua mort com un bon fill sent aquestes coses. Però reconec que he estat massa capficat i que no n'he tingut tanta cura com la mateixa Agnés, que, tot i ser una mica retorçada, és una bellíssima persona. Quan la mare va morir, vaig tindre remordiments de tota mena: els infantils, que no s'esborren mai, i els d'adult, que pessiguen l'ànima fins a deixar-la morada. Tot i això, Agnés fa mesos que m'empaita per buidar la casa de la mare i poder vendre-la. Buidar la casa és una tasca dura: per raons sentimentals i perquè és una murga insuportable. Cada vegada que hi faig cap, al pis, ara buit, de

la mare, em cau l'ànima als peus: quantes coses s'acumulen en una casa! D'algunes, és impossible fer-ne una estimació sobre el valor, perquè són velles –o són antigues?– o perquè endevinem que han tingut un paper important en la vida, sempre oculta, de les persones més properes. Hi ha coses que es poden vendre, però fa mal al cor fer-ho; d'altres es poden tirar, però no ens hi atrevim; algunes són clarament per a institucions de caritat, però quines institucions i com s'hi contacta?; d'altres són per a un, però no saps on carall col·locar-les. Com ara la màquina de cosir de la mare, una vella –i esplèndida– Singer que deu valdre una fortuna; ella la va heretar –pel que li he sentit contar, aquesta és l'única cosa que va obtindre dels seus– d'uns foscos avis que no he arribat a conèixer, i n'estava desvanida. Sé que faria bonic en algun lloc de casa, però no sé quin, i Agnès arrufa el nas i pensa mirant a tot arreu i sempre diu que «no ens la podem deixar perdre!» i que ja hi trobarà la solució. Però no la troba. Perquè ha d'estudiar, ha de fer la gara-gara al seu Departament i ha de fer cas del menut que passa dels nostres maldecaps i que vol atenció plena totes les hores del dia.

A part de la faena, que sí que m'ha absorbit moltíssim, confesse que he donat allargues a buidar el pis de la mare per pura mandra; hi he anat, sí, més de deu vegades. He obert les finestres i he apujat les persianes; m'he assegut al sofà i he mirat amb sincera tristesa tot aquest univers tan familiar i ara tan estranyament alié. I després he marxat procurant no pensar més en la mort i, menys encara, no pensar en la mare.

Era una bona persona. I va fer molt per mi.

Només que no em ve de gust remenar les seues coses, ni vendre els mobles, ni regalar els vestits, ni transportar la vella Singer. Res de tot això no m'abelleix en absolut.

Però ja no puc donar-hi més allargues. I ara sóc ací, completament decidit a enllestir d'una puta vegada una faena ingrata i ja inajornable.

Els rellotges de la mare són una dèria que li ve d'antic; no em feu dir de quan, perquè jo considere que això és des de sempre, un terme no sols improbable sinó impossible. Sé que jo mateix li n'he regalat dotzenes, sobretot quan he hagut de viatjar. Ella no els volia cars, o així ho deia, sinó diferents entre si. Els guardava en una caps de cartó a dalt de l'armari; els he vist milers de vegades, com petits animalons morts en un taüt de pobre. Els he escampat sobre la taula del menjador, m'he posat les mans a les anques i els he estudiat un moment: no valen res. Després els he comptat, per això sé que en tenia 248; n'hi ha set o vuit que encara, però la resta és ferralla. No m'imagine a mi mateix entrant a casa un rellotger a dir-li si els vol, ni que siga de franc.

Per això els he tirat. Tinc unes bosses grossíssimes, de plàstic groc, on tire les coses inservibles. Els rellotges han caigut a dins fent un llarg i heterogeni plop-plop que m'ha semblat grotesc. Semblava que protestaven d'haver baixat d'escalafó. En una altra bossa, hi he posat tota la roba que he trobat i he trucat a un telèfon que m'ha donat Carmina, la meua secretària, que és un tresor: és el d'una institució que cerquen roba usada per fer

el bé. No diuen quin bé, però un o altre deu ser. A mi, tant me fa. Però la roba de la mare feia la seua flaire. Ordenadíssima i netíssima. No ha fet cap soroll quan ha caigut a la bossa groga. Però la roba semblava sospirar a dins. Les sabates, en canvi, han anat a parar a una caixa de cartó que havia contingut, a parer dels rètols estampats a fora, conserves en llanda.

També he telefonat a un drapaire que m'ha proporcionat Carmina, i que, segons ella, és el millor del ram: només estafa quantitats raonables d'euros. Vindrà dijous –quan espere, honradament, haver acabat la faena– amb el camió i avaluarà la cosa mentre els seus homes baixen els mobles pel balcó i els hi entaforen. Em pagarà al comptat. Hui, però, em dedique als papers; els llibres, no, perquè van en el mateix lot dels mobles –excepte una edició preciosa dels poemes complets d'Ausiàs March que li vaig regalar jo i que he pensat de recuperar: a ella li hauria agradat, crec.

De papers, n'hi ha molts, moltíssims, en una casa. Pense classificar-los: els papers legals, en una banda; les factures, en una altra; les cartes personals, en una altra, i així. Al principi, he sigut meticulós; després, he anat desfent-me'n a grapats. Què s'ha de fer del DNI d'un difunt, per exemple? Guardar-lo, per sentimentalisme? Què té de tendre i entranyable un document asèptic i oficial com aquest? Vinga, home!

Enyore Carmina: ella sí que en sap, de classificar documents! Jo no sóc gaire ordenat i, de vegades, la meua taula de treball sembla un camp de batalla. Li tinc dit a la secretària que no em toque res que no li done jo –com ara la correspondència–; i, humilment, pitge l'interfon cada setmana per dir-li Carmina,

ajuda'm. Ve exultant, i classifica. És com la mare: aquell prodigi que guardem en la memòria antiga que consisteix en una imatge en què la mare agafa la pila informe de la roba de l'estenedor, i, damunt la taula, va classificant-la, doblegant-la fins que es formen piles ordenades de roba, amb flaïre de neta. Carmina fa igual amb els papers: ací les cartes, ací els informes, ací els retalls de diari, ací aquell document que val la pena guardar però que mai no llegiràs, ací els resultats d'una prova, ací uns informes del personal, amb un rètol que diu «Privat»...

La mare tenia molts papers –si fa no fa, com tothom–, molts tan vells que no val la pena ni llegir-los. Hi ha cartes, incomprendibles, de gent que no conec: amigues de la infantesa, un oncle que se m'havia esborrat de la memòria i que va emigrar al Brasil fa una pila d'anys, de gent que no sabré mai qui és. Hi ha factures, supose que pagades, que he anat tirant, sorprenent-me dels preus tan baixos que tenien les coses d'abans. Badalle. Receptes de cuina –les guardo per a Agnés? No: conec la seua ironia i el que dirà de la dèria pel menjar de la mare, de les mares...–; un informe clínic, precís i irrefutable: la biòpsia del seu fetge, pobra dona.

Em canse. La llum s'ha apagat al cel i tinc ganes de veure el xiquet, de fer-me una cervesa, de telefonar al meu homòleg de Fibrostan, una fàbrica de teixits holandesa que espera notícies meues, de veure el partit a la tele. De fer qualsevol cosa fora de la casa amarga i decadent de la mare. I amb prou faenes he començat!

Encenc el llum de la tauleta de faldilles, aquella encantadora andròmina que puja i baixa amb un contrapés. Que net està tot! Quin silenci hi ha en aquesta casa! Em fa sentir malalt imaginar

les hores i hores que s'hi va passar sense que jo li fera cas, ni l'anara a veure, ni res. Em sent culpable. Em sent vell. Tinc ganes d'anar-me'n.

Només són les set. Hauria de quedar-me almenys una hora més, per tornar tranquil a casa, amb la consciència neta. Una llibreta amb uns poemes, copiats amb la lletra pulcra de la mare: Rilke, Apollinaire, Machado, Rosalía de Castro, Walt Whitman... Una altra llibreta. Una ullada abans de tirar-la:

«7 d'octubre de 1998

No la trobe enlloc! Ho he regirat tot, de dalt a baix. I no hi és! Jo mateixa la vaig amagar, fa tant de temps d'això! Si Mateu arribara a veure-la... No m'ho vull ni imaginar.

L'he buscada de seguida que ho he sabut. No sé com reacciona cadascú: jo, en rebre la biòpsia, la primera cosa en què he pensat ha sigut en la llibreta. Per què no la vaig trencar? Per què serveix? Sé per què ho escrivia: sempre he escrit els pensaments secrets; és una manera de tindre amb qui parlar, ni que siga amb una mateixa. Fa bo, posar les coses per escrit. També fa patir, però és un patiment que alleugereix. Després, però, la vaig guardar. Per què vaig fer una cosa així? L'hauria d'haver trencada a miques.»

Mire el rellotge: són les nou. Sóc encara en la taula de faldilles. He llegit tota la llibreta, gairebé plena –només hi queden quatre

fulls en blanc—. Em sent espantosament incòmode: quin dret tinc a furgar en els pensaments de la mare? Qui m'hi autoritza? No tinc cap excusa: que era un diari es veia des de la primera pàgina. Però qui pot resistir-se a continuar llegint una cosa que fa referència directa a un mateix? Una llibreta desapareguda. Pel que hi diu, s'endevina que era un altre diari, com aquest, que devia escriure anys enrere i que conté alguna cosa que la mare no volia que jo sabera de cap de les maneres. Quin secret podia tindre la mare?

Després he estat rumiant, immòbil, com l'ombra d'un ocellot que furga, amenaçador, unes paraules que no li pertanyen, i que jo escorcolle impúdicament, sense decència.

La resta són els incidents de la malaltia, el llarg calvari per què va passar. Em cauen les llàgrimes sentint els patiments, els terrors nocturns, la soledat. Em sent culpable fins i tot que estiguera malalta, com si jo mateix li haguera provocat el càncer. I jo tan a prop i tan indiferent!

I, de tant en tant, la mateixa angoixa: la llibreta que estava tan ben amagada i que no sabia trobar. Dues hores llegint i rumiant, immòbil. Sent curiositat i vergonya; sent angoixa i excitació; sent la morbosa necessitat de buscar aquella llibreta que ja no va trobar, i de la qual parla fins que la van portar a l'hospital, a morir, tot i que volia morir a casa, i no podia, perquè no tenia un fill que se'n cuidara.

Tinc mal de cap i em piquen els ulls per les meues inútils llàgrimes, pel meu penediment estúpid, per la meua curiositat malsana.

Vaig caminant a casa. Telefone a Agnés des del carrer i em pregunta estranyada si he avançat molt en casa de la mare.

–Hi ha molta faena, encara.

I he sospirat, imitant la resignació.

–Vols que sopem a fora?

–Estic cansat.

–Ho dic perquè Circe s’ha deixat caure, per si la volem aquesta nit.

Circe és la veïna de dalt. És estudiant i fa de cangur. Nosaltres som els clients perfectes, perquè no ha de sortir de casa i perquè li paguem de més. Ho sabem tots dos, Agnés i jo, que ens cobra de més, però no diem res. Carles s’està a gust amb ella, i a dalt hi ha la seua família, per si al xiquet li passara alguna cosa. Val la pena.

–Com vulgues...

–... però estàs cansat. M’ha passat la vesprada volant i no he fet res de sopar. Si et conformes amb pa i companatge. O si et decideixes a fer alguna cosa tu...

I, de sobte, em ve al cap que no podré suportar un sopar tranquil amb Agnés, que no podré dissimular que estic profundament afectat per haver llegit el diari de la mare. Que ella endevinarà que hi ha alguna cosa que m’enquimera i que li amague.

–No, dona: eixim.

Carles dorm quan arribe i Agnés ja ha reservat taula en el restaurant de sempre: L’Arbre Dolç, que està un parell de carrers més enllà de casa i on ens coneixen bé.

–Saps? –li dic–. He trobat el diari de la mare.

–Feia un diari, ta mare? I l’has llegit?

–Sí. Està malament això, veritat?

Ella arrufa les celles, mirant el xucret que té enfilat en la

forqueta, un gest que m'encanta, com si fóra una nena petita resolent un problema difícil.

–Depén. Deia coses íntimes?

–Deia tot el que va sentir durant la malaltia.

–Hòstia!

–Comença en rebre la biòpsia. Saps que li la van enviar a casa, per correu, sense ni una carta?

–Que bèsties.

Ara callem, i ens limitem a pensar, però a Agnés no se li ha esborrat l'arrufament de celles. Al cap d'una estona, pregunta:

–T'ha fet patir?

–Sí.

–Molt?

–Moltíssim. M'he sentit culpable.

–Però ella t'ho retrau? Vull dir, es queixa que... que no li férem massa cas?

–No. Diu que està molt sola, però no em fa retrets. Parla sobretot del que se sent, en cada fase de la malaltia. M'he sentit fatal.

–Però, Mateu, estaves fent el pas més important de la teua vida! Segur que ella se'n feia càrrec.

–Sí, segur. Però ha sigut fotut.

–No l'havies d'haver llegit. No perquè no em semble bé, llegir-lo, sinó perquè t'ha fet patir. El patiment inútil és una bestiesa. –I, inconsistentment, afegeix:– Me'l deixes llegir a mi?

–L'he trencat.

Però no l'havia trencat. L'havia guardat en un lloc segur. I jo sí que recorde perfectament quin és aquest lloc.